

ציורי קיר מרהיבים משנות ה-50 ניצלו מהרס, ועתה שבו למקומם המקורי

ציורי קיר בני עשרות שנים, שצוירו בשנות ה-50 בקיבוץ עין המפרץ, עמדו בפני סכנת כיליון לאחר שהוחלט להרוס את קיר וחדר האוכל שעליו נתלו בשנות ה-80. מתי להט, בן הקיבוץ, הצליח להצילם, ואחרי שנים במחסן הם שומרו עתה ונתלו מחדש

21/08/2023 / אלי אשכנזי

התקנת הציורים ההיסטוריים בקיבוץ עין המפרץ, כיום (צילום: המועצה לשימור אתרים)

קישורים מקודמים ע"י טאבולה

אולי יעניין אותך

5 סימנים שיעזרו לכם לדעת אם למכור או לקנות מניה

IBI Investment house

לחצו כאן

כל מה שצריך להכין למעבר של עד שנה לחו"ל

DavidShield

מידע נוסף

מדוע אנשים עונדים את צמידי הפנג שואי הללו וכיצד הם יכולים לעזור לכם?

BoLuk Bracelet

פרסום ראשון: בחודש השישי להריונה נטע אלחמיסטר נפרדת

סלבט

אחרי שנים ארוכות במחסן, הציורים שבו כעת לרשות הרבים

40 שנה אחרי שהוסרו מליבו של קיבוץ עין המפרץ, "עובד האדמה", "רועה הצאן" וחבריהם, בשבוע שעבר הם שבו למקומם המרכזי ביישוב. בזכות חובב אמנות, ניצלו יצירות האמנות החשובות ואחרי שנים ארוכות ששכבו במחסן, הן שבו כעת לרשות הרבים.

בראשית דרכן זכו היצירות ויוצריהן להתעניינות גדולה; ב-1954 שבו מפריז שני האמנים שרגא ווייל ושמואל (שמוליק) כ"ץ. השניים נשלחו על ידי תנועת הקיבוץ הארצי ללימודים בטובי מוסדות החינוך לאמנות. עכשיו הם היו מוכנים לממש את התקוות שתלו בהם, אחרי שנבחרו לצייר ביחד ציור קיר בחדר האוכל החדש שנבנה בקיבוץ עין המפרץ שמדרום לעכו.

האמנים שרגא וייל ושמואל כץ עובדים על ציורי הקיר בשנת 1954 (צילום: באדיבות ארכיון יד יערי)

קישורים מקודמים ע"י טאבולה

אולי יעניין אותך

אשתו של ברוס וויליס מודה: 'אני לא במצב טוב' תרבות

בשידור חי: יוגב מלכה וג'וליה שחר אישרו רשמית את הזוגיות סלבס

איפה כדאי להשקיע כסף בשנת 2023? Investor-IL

השעון החכם והמבריק הזה שהוא חובה לכל האנשים המבוגרים בישראל CardioTrack

הציורים תיארו שבע סצינות המציגות את עיסוקיהם של החלוצות והחלוצים (צילום: באדיבות ארכיון יד יערי)

כל היצירות בשלמותן על קיר חדר האוכל של עין המפרץ (צילום: ארכיון עין המפרץ)

הרס ציור "הדייג" (מימין) עם תחילת השיפוצים בשנות ה-80 (צילום: ארכיון עין המפרץ)

הציורים צויירו בשיטת פרסקו מפריז

גרעין הקיבוץ נוסד ב-1930 ושמונה שנים אחר כך עלו על הקרקע כישוב "חומה ומגדל". כעת, אחרי שנים קשות של קשיי פרנסה וביטחון, יכלו להרגיש שנאחזו בקרקע בביטחון. היצירה שפיארה את קיר מבנה הציבור החשוב ביותר בקיבוץ תיארה שבע סצינות המציגות את עיסוקיהם של החלוצות והחלוצים, ברוח התקופה שלאחר קום המדינה ובהשראת

הריאליזם הסוציאליסטי: עובד האדמה, רועה הצאן, הדיג, קוטפת הרימונים, הזוג הרוקד, החלילן והמתופפת. ווייל וכ"ץ ציירו בשיטת הפרסקו שאת המיומנות לה רכשו בפריז. אמנים רבים מהתנועה הגיעו לחזות בשניים על גבי הפיגומים, מציירים במהירות, בטרם יתייבש הטיח.

עיתונאי שביקר כעבור שנה בעין המפרץ, לקראת חג 25 שנים לקיבוץ, כתב כי "כשיתאספו חברי קיבוץ עין המפרץ בחדר האוכל הגדול והמרווח, העטור ציורי פרסקו בשלל צבעים של שרגא וייל ושמואל כ"ץ, יעלו מתוכו הדים של עבר רחוק ומרתק, זכרונות מן הימים שלפני חצי יובל שנה, עשרים שנה, וחמש עשרה".

ווייל וכ"ץ הפכו לאמנים מוכרים; כ"ץ זכור לציבור הרחב כמי שאיר את הספר "דירה להשכיר" שכתבה לאה גולדברג, ואילו יציר את שערי הכנסת במשכן הכנסת החדש בגבעת רם בירושלים. אבל משום מה ההתלהבות סביב יצירת הקיר שלהם פחתה וכבר בשנות ה-60 היא הוסתרה על ידי לוחות דקורטיביים. בראשית שנות ה-80, בזמן שיפוץ חדר האוכל, החליטו בעלי תפקידים בעין המפרץ באותם ימים, כי עבר זמנם של הציורים וכי יש להרוס את הקיר כולו. לא כל חברי הקיבוץ ידעו על ההחלטה, ונחשפו לה רק לאחר שהחלו בעבודות ושניים מהציורים - הדיג וקוטפת הרימונים - כבר נהרסו כליל.

מתי להט, בן הדור השני בקיבוץ, צייר ומורה לאמנות, לא השלים עם הפגיעה בנכס ההיסטורי-אמנותי והצליח למנוע את הרס שאר הציורים. "הגעתי יום אחד לארוחת הצוהריים וראיתי פועלים הורסים את הקיר. מיד רצתי לרכז הבנייה והסברתי שציורי הקיר הם נכס היסטורי ושחייבים לשמר אותם", סיפר להט. לדבריו "הקיבוץ הסכים לעצור את העבודות, אבל רק לשבועיים, כי היו חייבים להמשיך בשיפוץ חדר האוכל. אמרו לי שאם אני רוצה להציל את הציורים, אני צריך לעשות זאת בעצמי. נסעתי למוזיאון ישראל ודיברתי עם הרסטורטור הראשי שלהם. הוא אמר שניתן להציל את הציורים, אבל לא בשבועיים כי זה תהליך ארוך שדורש גיוס כספים. מאחר שלא היה זמן, נאלצתי לעשות הכל לבד. לקחתי מהארון את הסדינים שלי, הדבקתי אותם על הציורים כדי להגן עליהם, ובעזרת מסור דיסק התחלתי לחתוך בזהירות מסביבם. העברתי כל ציור בחתיכות קטנות אל"י לדירה, הנחתי את החתיכות על הרצפה עם הפנים כלפי מטה, ואחרי שכל החלקים היו במקומם - בניתי מסביבם מסגרת ויצקתי בטון. כך הם החזיקו כיחידה אחת".

בקיבוץ החליטו בעבר כי יש להרוס את הקיר. התקנת הציורים המחודשת, כיום (צילום: המועצה לשימור אתרים)

להט: "הסברתי שציורי הקיר הם נכס היסטורי ושחייבים לשמר אותם" (צילום: המועצה לשימור אתרים)

העניין בציורים חזר

בעקבות הצלת הציורים, התחדש העניין בהם ולאורך השנים הם הוצבו ביחד ובנפרד במספר חללים בעין המפרץ, ואף הוצגו בתערוכות במשכן לאמנויות בעין חרוד ובמוזיאון בת ים. בשנים האחרונות, היו תלויים כל חמשת הציורים על קירות מבנה המאחסן פריטים רבים נוספים מזיכרוננו המשותף של קיבוץ עין המפרץ, בניהולו של בן הקיבוץ, יגאל דפני.

לאחרונה החליטה ועדת ההיגוי של פרויקט אמנות הקיר לאור חשיבותם האומנותית לשמר את הציורים. מפעל סקר אמנות הקיר בישראל החל לפני 11 שנים. מדובר במיזם "ציוני דרך" של משרד מורשת וירושלים, בשיתוף המועצה לשימור אתרי מורשת. את הסקר עורך "יד בן צבי" ומטרתו לחשוף, לתעד, לשמר ולהציג את יצירות אמנות הקיר, המתנוססות מאז המאה ה-19 ועד ימינו על קירות מבני ציבור ובבתים פרטיים ברחבי הארץ.

ב"יד בן צבי" הגדירו את מטרת הסקר כ"קיבוץ וארגון שפע יצירות הקיר המצויות כיום בישראל (שחלקן על סף הרס ושכחה) תחת קורת גג אחת, במאגר מידע ראשוני. מסד הנתונים שנאסף מאפשר לגבש הצעות לתוכנית ארוכת טווח לתיעוד, לקטלוג ולשימור אמנות זאת שהיא ביטוי חזותי ותרבותי משמעותי במורשת ההיסטורית של מדינת ישראל".

הפריטים שתועדו הוכנסו למאגר מידע מייצג, מתוך אלפי יצירות קיר שנוצרו ברחבי הארץ בסגנונות שונים ובמספר טכניקות- ציור, פסיפס, תבליט ועוד.

שימור ציור "המתופפת". מימין לשמאל: המשמרת הילה מסינגר, מציל היצירות מתי להט, יועץ השימור דוד בייגלאיין, מנהל פרויקט ציורי הקיר מיכאל כהן והמשמרת קטי קנבסקי (צילום: אביב שרון)

כל יצירה אחת שוקלת כ-130 ק"ג

לדברי הד"ר נירית שלו-כליפא, המנהלת את המיזם מטעם "יד בן-צבי", "יצירות הקיר זוכות לחשיבות הגבוהה ביותר בשימור אתרים. אותן יצירות הן הביטוי הגבוה ביותר שביטא תפיסות חברתיות-אידאולוגיות, לכן הרבה מיצירות הקיר נוצרו אז בקיבוצים, במרכזי ערים, במוסדות תרבות, שלטון וכלכלה". לדבריה "אמנות הקיר היא ביטוי החזון הציוני-חלוצי והתממשות שלו".

ההחלטה לשמר את ציורי עין המפרץ התקבלה בהתלהבות על ידי אנשי הקיבוץ, שהקצו סדנה מיוחדת לעבודות השימור, אירחו את המשמרים וסייעו בשינוע היצירות, שכל אחת שוקלת כ-130 ק"ג. עבודות השימור עצמן כללו, בין השאר: ניקוי, מילוי סדקים ואזורים מתפוררים, ריטוש, השלמות צבע, ייצוב ועוד. בשבוע שעבר ניתלו היצירות מחדש בחדר האוכל של עין המפרץ, וכעת שוב יכול הציבור כולו ליהנות מהעבודות ההיסטוריות.

"ציורי הקיר - אשר צוירו בידי מיטב האמנים הארצישראליים - פותחים חלון מיוחד במינו לעולם שלם של אורחות חיים ואידיאולוגיות מגוונות, רובן של התנועות הציוניות", הסביר עמרי שלמון, מנכ"ל המועצה לשימור אתרים. לדבריו, "באמצעות יצירות ייחודיות אלו, מומחש באופן מובהק פרק משמעותי בתולדות ההתיישבות, שעיקרו חלוצים וחלוצות, וגיבושם של רעיונות לישראלי החדש שצמח כאן. רבים מציורי הקיר נמצאים במבנים היסטוריים לשימור, וכך נוצר מכלול שלם של הסיפור הארצישראלי. לכן, היוזמה המשותפת לשימור הציורים היא בעלת חשיבות רבה, ותוצאותיה מעניקות סיפוק לגורמים המקצועיים ולציבור הרחב כאחד. אני מודה למשרד המורשת ולי יצחק בן צבי על שיתוף הפעולה המבורך בנושא חשוב זה".

שלו-כליפא אמרה כי "מאז שהסקר החל לפעול, לפני יותר מעשור, שיתף אותנו הציבור באלפי יצירות המופיעות באתר, כיום - כבר 5,000 יצירות קיר מכל הטכניקות והחומרים, שכולן מספרות את סיפור הארץ - והיד עוד נטויה. ביד בן-צבי עובד על המיזם צוות קטן, המונה שתי נשים נמרצות: חן ברנט וסמדר ברק. כיום, בעזרת משרד המורשת, אנו בתחילת פרק חדש, שבו נצא משלב הסקר למסלולים ססגוניים ברחבי מוזיאון החוצות העשיר של הארץ".

תגיות: קיבוץ, עין המפרץ, ציורי קיר, חדר אוכל

היא ראתה את התמונה המשפחתית, וקרה לה משהו שהיא מעולם לא דמינה לעצמה

הסוד של הוליווד למראה גברי רזה וסקסי סוף סוף יצא לאור, וזה לא פוטושופ!

ממומן | The Super Shaper

המכשיר הזה להקלה על בוהן קלובה יכול לעזור לכם ללכת כמו אנשים נורמליים שוב

ממומן | The Foot Experts

בלי סקופ', דלי או סבון-ככה תנקה את כל הבית ב5 דקות בלבד

לרכישה

ממומן | Trending Discounts Daily

"לא האמנתי שזה יהיה כזה פשוט להחליף חברת סלולר זה קרה בקליק"

חבילת סלולר מ-9.90 ₪ לחודש לחודשיים ראשונים? וואלה, הקפה עלה לנו יותר. והמעבר היה בקלי קלות, או במילה אחת: בקליק. *כפוף לתנאי התוכנית

ממומן |

בי-קיור לייזר - האם זה עוזר לכאבי ברכיים?

הכאבים מקשים ומחלישים ורבים מהסובלים פונים לפתרון תרופתי או בלית ברירה לניתוח. שניה לפני כן, כדאי לדעת על המכשיר שמקל על הכאבים ומסייע לפתרון הבעיה

ממומן |

30 הנשים היפות ביותר בעולם

קראו עוד

ממומן | BuHamster.com

